

ročník 22 regionálny mesačník číslo 11 november 2012

PREDSTAVUJEME MESTÁ A OBCE NOVOHRADU

NOS Lučenec v rámci monitoringu miest a obcí regiónu uvádza cyklus „Predstavujeme mestá a obce Novohradu“. Ide o reportáže zamerané na oblasť miestnej kultúry. Pokračujeme obcami: Holiša a Prša

História: Prvá zmienka o obci je z roku 1246 ako Galsa, ale vznikla zo staršieho osídlenia, čoho dôkazom sú viaceré **archeologické nálezy**. Uvádza sa aj **rímsko – barbarské žiarové pohrebisko**. Tento hrob je zatiaľ jediný známy z Poiplia. Obec patrila Lossonczyovcom, Galsayovcom, v rokoch 1554-1594 ju okupovali Turci, po oslobodení bol zemepánom František Varbóky, neskôr patrila Forgáčovcom a Koháryovcom, po nich Coburgovcom. Slovenský názov Holiša sa používa od roku 1948. K obci patria dve osady – **Lipovská a Krutková**.

Na území obce sa nachádza niekoľko pamiatok a pamätihodností. Už z diaľky je dobre viditeľný barokový rímskokatolícky **kostol Narodenia Panny Márie**, bol vybudovaný na staršom základe v roku 1768, dal ho postaviť gróf Ignác Koháry. Obnovený bol po roku 1854 a opravovaný bol viackrát, v rokoch 1901, 1912, 1930

a 1946. V súčasnosti sa okolo kostola dokončuje križová cesta. **Zvon**, ten pôvodný, bol vyhotovený v roku 1612, novší klasicistický je z roku 1847, je od Andreja Schaudta z Pešti. **Pomník** padlým sovietskym vojakom bol postavený v roku 1966 a nachádza sa pri križovatke v skoro trojuholníkovom parčíku.

Holišania sú hrdí na **najstarší dom** v obci, ako dokazuje dátum na drevenom štíte, je z roku 1853. Je chvályhodné, že tento prvok ľudovej architektúry sa podarilo zachovať, čiastočne ho zvonku zrekonštruovali a plánujú v ňom zriadiť obecné múzeum.

Z osobností si pozornosť zaslúži predovšetkým rodák z Holiše, **Antal Neogrády** (nar. 8.6.1861), maliar, ilustrátor a profesor akvarelu na výtvarnej akadémii v Budapešti. Námety na tvorbu čerpal aj z Novohradu a Gemera. Za svoje diela získal viacero vyznamenaní v Budapešti, Záhrebe, Paríži a Miláne. Jeho otec Ľudovít bol županom a syn Ladislav maliarom.

Holiša – mlyn.

Rímskokatolícky čítací krúžok a spevokol bol v Holiši založený ešte v roku 1895. Mal bohatú činnosť, napr. 7. júna 1930 sa zúčastnil na fakľovom pochode v Lučenci, 8. a 9. júna vystúpili na Krajinských oslavách piesní z príležitosti 70. výročia založenia Spevokolu v Lučenci. V programe mala obec Holiša „Zmes maďarských piesní“.

Pokr. zo str. 1

Dvadsaťpäť členný spevokol z Holiše dirigoval zbormajster **Zoltán Riszner**. Medzi chýrnych rómskych muzikantov z Holiše patrila **Béla Berkés**, hral aj vo Vysokých Tatrách, kde zožal veľké úspechy.

V roku 1903 v Holiši účinkovala **dychová kapela** pod vedením **Alexandra Magyara**. V obci malo veľkú tradíciu **ochotnícke divadlo** a už v roku 1934 naštudovali divadelnú hru **Vörös haju**. Potom okrem vojnového obdobia nacvičili až do roku 1959 celkom 13 hier, ktoré režíroval Ján Nagy st. Obecná a školská kronika sa viedla od r. 1948.

Z prírodných zaujímavostí je to chránené vtáčie územie a **rybník** Holiša, zásobovaný vodou z rieky Ipeľ. S jeho výstavbou sa začalo v r. 1965 a ukončená bola v r. 1969. V tom istom roku sa realizovala aj prístavba ku **kultúrnemu domu**.

Súčasnosť: Holiša má 698 obyvateľov a patrí do mikroregiónu „Pod Bučom“. Starostom obce je **Vojtech Galdík**. Ako sám uviedol, má záujem a hlavne chce rozvíjať aj oblasť miestnej kultúry. Aj jeho zásluhou sa v obci začali organizovať úplne nové podujatia. Prvým sú **Holíšské slávnosti**, ktoré sa organizujú vždy v auguste. Druhým sú pravé **Zabíjačkové hody** v decembri. Občania si na tie akcie začínajú pomaly zvykať, úspešne už prebehli 2 ročníky a s očakávaním sa tešia na ďalšie. Popri rôznych programoch, súťažiach či občerstvení, ide aj o stretávanie ľudí, porozprávanie sa, čo je v dnešnej dobe pomaly už vzácnosťou.

Okrem už spomínaných aktivít organizujú v obci stavenie mája, MDD, ale zaujímavou akciou je úcta **jubilantom**. O čo ide? Každý štvrtok si pozývajú tých občanov, ktorí majú životné výročie a takouto formou im pripomenú, že si na nich spomenuli a nezabudli.

Obecný úrad sídli v samostatnej budove, z jednej strany susedí s budovou školy. Riaditeľkou **ZŠ 1.- 4.** je Mgr. Silvia Komárová a MŠ Bc. Alžbeta Jekelová. Z druhej strany je to kostol a v tesnej blízkosti sa nachádza „**Areál voľného času**“, jeho slávnostné otvorenie sa konalo 2. júna 2012.

Je to komplex plôch určený na rôzne aktivity, nachádza sa tu detské ihrisko, tenisové, futbalové, ľadová plocha. Zaujímavosťou je, že celý tento projekt sa zrealizoval iba za 4 mesiace a dokonca svojpomocne. Iniciátorom vybudovania ihriska a autorom projektu bol Slawek Zbigniew, farár farnosti Holiša. Pomohla obec, skupiny aktívnych pracovníkov, pridali sa niektorí občania a nakoniec to zaujalo aj niekoľkých sponzorov. A výsledok. Dielo sa podarilo. Pri vchode do kostola sa nachádza **jaskyňa Panny Márie Lurdskej** a vysvätená bola nedávno, 8.9.2012.

Dobrá spolupráca obce s rímskokatolíckou farnosťou môžu viacerí starostovia len závidieť.

Kultúrny dom sa nachádza v strede obce, kapacita sály je 100 miest, je vybavený plynovým kúrením a pravidelne využívaný na obecné aktivity. V obci aktívne pracujú tri krúžky – skautský (MVDr. Svetlanský), tanečný (Nikoleta Botošová), futbalový (Ing. Marek Molnár). Od decembra roku 2011 začala na obecnom úrade svoju činnosť kancelária terénneho sociálneho pracovníka. Jej dvaja pracovníci – Ing. Molnár a Nikoleta Botošová nielen vedú uvedené krúžky, ale podieľajú sa na všetkom čo sa deje v obci. **Kronikárkou** obce už 30 rokov je **Magdaléna Nagyová**.

Charitatívny večerok pre tanečný krúžok

Stretnutie seniorov

V roku 1996, pri príležitosti 750. výročia prvej písomnej zmienky, obec vydala publikáciu pod názvom **HOLISA-GALSA – 1246-1996**, autorom bol PhDr. Jozef Drenko. Je potešiteľné, že obec vydáva vlastné **Galšanské noviny**, v ktorých okrem obecných informácií uverejňuje aj zaujímavosti v časti „Perličky regiónu“. Na svoju propagáciu využívajú taktiež pohľadnice obce, kde dominuje aj kostol a najstarší dom. Všetky informácie o dianí sa dá dozvedieť na web stránkach obce – www.holisa.ocu.sk alebo www.ocuholisa.sk.

Zdroj: J. Drenko: Holisa 1246-1996, www.ocuholisa.sk

História: Prvá písomná zmienka je z roku 1439 ako **Perzehaza**. Na území dnešnej obce Prša bolo osídlenie už v neolite – bola tu osada z doby hallštatskej a laténskej so železiarskymi pecami, žiarové hroby keltských bojovníkov, kostrové hroby z doby sťahovania národov, slovansko-avarské pohrebisko zo 7.-8. storočia. Viaceré vykopávky sa nachádzajú v Hradnom múzeu vo Fiľakove.

Staré pomenovania obce boli: Perzehaza (1439), Persche (1786), maďarsky Pers. Dnešný názov obce Prša je od roku 1927. V 1. polovici 16. storočia sa členila na Hornú a Dolnú Pršu. Okolo roku 1655 bola za vojenských operácií zničená, obnovená bola ako osada po roku 1670, samostatná obec zas od roku 1725. Patrila viacerým zemianskym rodinám. V roku 1598 bola vo vlastníctve Juraja Szentmaria. V súpisoch z rokov 1715 a 1720 nachádzame Pršu ako „šľachtickú obec“. Súčasťou fiľakovského panstva bola v roku 1740. Majetkom Štefana Koháryho bola obec v roku 1770 a do roku 1795 tu mala majetky aj šľachtická rodina Almássi. V 19. storočí tu bol veľkostatok Coburgovcov. V roku 1957 sa od obce Prša odčlenila ako obec osada Buzitka.

Z kultúrnych pamiatok je potrebné spomenúť rímskokatolícky **kostol** z roku 1913.

Medzi pamätihodnosťami obce by sa dal zaradiť **rodný dom** Bélu Bacskaiho. Podľa slov starostky, ho obec plánuje odkúpiť a po rekonštrukcii chcú v ňom zriadiť pamätný - obecný dom so stálou expozíciou obrazov. Všetko v ňom je v pôvodnom stave, teda tak, ako to maliar zanechal.

Na dome je **pamätná tabuľa**. V sále KD je nástenná maľba, ktorú vytvoril pre obec v roku 1974 a na čelnej stene budovy OÚ je taktiež jeho dielo.

Rodný dom Bélu Bacskaiho s pamätnou tabuľou

Akademický maliar, rodák z Prše, **Béla Bacskai** patril medzi významné osobnosti výtvarného umenia nielen obce, či regiónu, ale aj bývalého Československa.

Diela B. Bacskaiho na OÚ a v sále KD

Hlavným motívom jeho tvorby bola rodná zem. Po celý svoj život maľoval novohradský a gemerský kraj. Narodil sa 26. júla 1935 v rodine fiľakovského kovorobotníka. Rozhodujúcim rokom Bacskaiovej umeleckej tvorby bol rok 1972, kedy zomrel Július Szabó, jeho najbližší vzor umeleckej tvorby. V roku 1972 si zriadil stály ateliér v Prši. Rodná dedina i Husiná bola jeho dokonalou inšpiráciou k maľbám a grafikám. Bacskai nemaľoval len prírodu. Kreslil a maľoval v továrňach vo Fiľakove a v Opatovej.

Vystavoval individuálne, ako i na výstavách ZSVU v Bratislave, Prahe či Moskve. V septembri 1980 pri otvorení Novohradskej galérie v Lučenci mu patrila samostatná sieň expozície. Krátko na to, 7. novembra 1980, Béla Bacskai, mohykán novohradského a gemerského maliarstva vo veku 45 rokov naposledy vydýchol v Husinej. Jeho dielo zanecháva jedinečný obraz o Novohrade pre nasledujúce generácie. Na cintoríne v Prši sa nachádza jeho hrob a na ňom jeho busta.

Ešte k histórii. Odtlačok pečatidla sa našiel na liste datovanom v Prši, dňa 13.4.1853, uložený je v Novohradskom župnom archíve v Šalgótarjáne. Popis druhej pečate, ktorú opísal dňa 19.3.1863 richtár obce Ján Völgyi takto: „Pečať obce bola vyhotovená v roku 1754. Nakoľko v roku 1853 celá obec vyhorela a spolu s ňou aj obecné pečatidlo. Súčasné pečatidlo, ktoré obec teraz používa bolo vyhotovené v roku 1774“.

Súčasnoscť: Prša patrí do mikroregiónu Pod Bučeňom a má 176 obyvateľov. Starostkou obce je **Mária Nagyová**.

Pokr. zo str. 3

Obecný úrad sa nachádza v jednej budove spolu s knižnicou a kultúrnym domom. Kapacita sály je cca 80 miest. Kronika obce je vedená od r. 1967 v maďarskom jazyku a t.č. ju vedie starostka obce s pracovníčkou OÚ. Knižnicu má na starosti Mária Nagyová, nie je to starostka, len jej menovkyňa.

Pravdepodobne najväčším obecným podujatím sú **Pamätné dni Bélu Bacskaiá**. Konajú sa na vždy v novembri pri spomienke na výročie jeho úmrtia už viac rokov. V tomto roku by sa mali uskutočniť 10.11.2012. V obci organizujú tradičné podujatia. Fašiangová zábava, Stavanie mája, kedy varia aj guláš a iné podujatia. Rok končí ako ináč – na Silvestra. Novou zaujímavou akciou je stolnotenisový turnaj pod názvom **Putovný pohár bratov Bacskaiovcov**, tohto roku to bude už tretí ročník. S nápadom organizovať ho, prišiel farár Pavol Hovořák zo Šávoľa, ktorý založil aj OZ Františka Suláka. Druhý ročník sa konal 26.11.2011 a pohár ako hlavnú cenu už po druhýkrát získal Tóth Gergő. Obec získala prostriedky ako odškodné po povodniach v roku 2010 z nadácie EKOPOLIS na úpravu **parčíka**, ako oddychovej zóny v centre obce.

Vybudovali ho pred kostolom v blízkosti obecného úradu, je tam studňa a válovy s drevenou kravičkou, čo symbolizuje dávne napájanie dobytku predtým z vahadlovej studne. Obyvatelia sa v minulosti venovali poľnohospodárstvu. Zatiaľ nebola vydaná žiadna publikácia o obci, toho času sa pripravuje. Pri 570. výročí prvej písomnej zmienky, v roku 2009 dali zhotoviť rôzne suveníry – hrnčeky a uteráky, perá a tašky s erbom obce. Niektoré darovali všetkým občanom, ktorí mali v tom roku výročie. Dobré meno Prše šíri **Fazekáš Bence**, študent Konzervatória v Košiciach, ktorý ako huslista, vystupuje pravidelne na obecných podujatiach.

Zdroj: internet, foto - farský úrad Šávoľ

Ľudia-roky-udalosti

Od hudby k finančnému marketingu

Marketingový manažér, huslista **Mgr. Gabriel Gulyáš** sa narodil 21. 11. 1962 v Lučenci. Základné vzdelanie získal v rodnom meste na ZŠ Ľaca Novomeského a súbežne v r. 1971-78 navštevoval hodiny husľovej hry u Štefana Oláha na Ľudovej škole umenia (ĽŠU) v Lučenci. V r. 1978-84 v štúdiu pokračoval v husľovej triede prof. Vladimíra Přiklopila na Konzervatóriu v Žiline. V r. 2004-09 externe študoval marketingovú komunikáciu na Fakulte masmediálnej komunikácie (FMK) Univerzity sv. Cyrila a Metoda (UCM) v Trnave. Ako člen orchestra – hráč na husle pôsobil: Štátna opera Banská Bystrica (1984-86), Nová Scéna Bratislava (1986-88), Slovenské národné divadlo Bratislava (1988-94), Slovenský rozhlas Bratislava (1994-2008), Slovenská filharmónia Bratislava (2008-09). Ako marketingový manažér pracoval v r. 2008-10 vo firme CPB SOFTWARE Slovakia v Bratislave a od r. 2010 pôsobí vo firme FINAMIS, s. r. o. v Bratislave.

Gabriel, približne kedy sa v tebe prebudila láska k husliam?

Zvuk huslí som počúval od malička v mojom rodnom dome vďaka starému otcovi Imrichovi Sárayovi, ktorý sa stal aj mojím prvým učiteľom. Starý otec mal nielen veľkú záľubu v hre na husliach ako amatér – samouk, ale videl som ho vykonávať aj drobné opravy najmä pre študentov lučenskej pedagogickej školy. Okrem opráv hru na husle aj vyučoval. Dodnes si pamätám, ako k nám chodil napr. aj Eugen Botoš (*1954), rodák z neďalekej Kalondy – dnes huslista, organizátor a vedúci skupiny Violín Orchestra v Bratislave. K priateľom starého otca patrili tiež učiteľia – huslisti Andrej Gábor a Július Rástocký. Neskôr som začal navštevovať vtedajšiu ĽŠU. Môj učiteľ huslí Štefan Oláh ma viedol celých 7 rokov. Pod jeho vedením som získal na rôznych súťažiach niekoľko umiestnení – či už na okresnej, krajskej alebo celoslovenskej úrovni. Tieto malé úspechy vyústili v logický záver – ísť ďalej študovať hudbu.

Dotknime sa teraz tvojich štúdií na žilinskom konzervatóriu ...

Väčšina žiakov, ktorí v tom čase išli z Lučenca študovať hudbu, odchádzali do Košíc. Bolo to dané miestom štúdia ich učiteľov, čo bol prirodzený proces. Môj učiteľ hudby absolvoval žilinské konzervatórium a tak som sa dostal do triedy prof. Vladimíra Přiklopila, Moraváka, s absolvovanou Janáčkovou akadémiou v Brne. Pod jeho vedením som sa zdokonaľoval v technike hry na nástroj 5 rokov. V poslednom ročníku ma viedla prof. Mária Balážová, lebo V. Přiklopil odišiel pedagogicky pôsobiť do ďalekého Fínska. V ročníku boli študenti doslova z celého Slovenska – od Prešova po Bratislavu, od Turzovky na severe až po Veľkú Čalomiju pri V. Krtíši, či z neďalekého Filákova. Dnes je väčšina z nich stále aktívna v hudobnej či pedagogickej oblasti na Slovensku, ale aj za hranicami našej vlasti – Španielsko, Kanada a i. Toto leto sme mali pomaturitné stretnutie po 30 rokoch. Škola dnes už sídli v úplne iných priestoroch – teda nie v budove bývalého kláštora ako za našich čias. Takže charakter školy i atmosféra doby, ako si to pamätám ja, sú nenávratne preč.

Po skončení konzervatória a absolvovaní základnej vojenskej služby si pôsobil ako huslista v niekoľkých orchestroch. Ako si na tieto roky spomínaš?

Každý orchester mal svoj špecifický repertoár, takže roky utekali neustálym štúdiom. To samozrejme rozširovalo môj hudobný obzor. Na Novej Scéne sa hrali operety.

Pokr. str. 5

Pokr. zo str. 4 ... Súbor hudobne viedol dirigent Zdenko Macháček, špecialista hlavne na interpretáciu viedenských operiet. Na Slovensku nepoznám lepšieho odborníka na naštudovanie diel Lehára, Kálmána alebo Straussa. Opera SND bola úplne o niečom inom. Za šesť rokov účinkovania som tu prehrál štýlovo a žánrovo obrovský objem operného či baletného materiálu. Zažil som tu krásne predstavenia s vynikajúcimi sólistami a dirigentmi (sólisti – Peter Dvorský, Sergej Kopčák, Dalibor Jenis, Eva Jenisová, Lívia Ághová, dirigenti – Fabio Luisi, Jonas Alexa. Ondrej Lenárd a i.) Ako člen orchestra som mal možnosť spolupracovať aj s inými hudobnými telesami a tak som sprevádzal aj svetovo významného tenoristu Plácida Dominga. Rozhlasový symfonický orchester bol prevažne o orchestrálnej hudbe. Okrem pravidelných koncertov orchester hlavne nahrával, čo je úplne špecifický spôsob práce. Mal som možnosť nahrávať symfonickú, opernú ale aj filmovú hudbu pre domáce či zahraničné objednávky. Nastúpil som do kvalitného telesa s výborným kolektívom.

Mohol by si nám v krátkosti predstaviť tvoje súčasné zamestnanie?

Moje súčasné zamestnanie má pôvod v mojom ďalšom štúdiu. Po „degradovaní“ Symfonického orchestra Slov. rozhlasu na torzo – v pracovnom režime na polovičný úväzok, čo má na svedomí vedenie rozhlasu z éry Miroslavy Zemkovej, som sa rozhodol pre výraznú zmenu kurzu v mojom živote. V súčasnosti zužitkovávam vysokoškolské vedomosti získané na FMK UCM v Trnave. Pôsobím v spoločnosti FINAMIS, s. r. o, ktorá vyvíja softvér predovšetkým pre finančnú sféru. Typickým odberateľom našich produktov a služieb sú banky a iné finančné spoločnosti. Podstatou mojej práce je zveľaďovať existujúce a vytvárať nové kontakty na klientov, udržiavať firemnú identitu, starať sa o obsah našich webových stránok v súlade s požiadavkami. Je to úplne iná oblasť ako hudba, no profesijne veľmi zaujímavá. Nestratil som kontakty ani na bývalých kolegov – hudobníkov. Z času na čas dostanem pozvanie na účinkovanie alebo na nahrávanie hudby, čomu sa nikdy nebránim.

Čo postrádaš vo svojom živote?

Život je vtedy pekný, keď je pestrý a ja sa tento princíp snažím uplatňovať vo svojom živote. K mojim záľubám patrí už vyše dvoch rokov tanec. Pomocou neho som v kontakte s hudbou a pohybom kompenzujem svoje sedavé zamestnanie. Navyše argentínske tango, na ktoré sa špecializujem, je hudobne odlišný druh od vážnej hudby, ktorú som doteraz hrával. Takže v súčasnosti objavujem kultúru latinskej a hispánskej hudby. Učím sa zjednocovať hudbu s pohybom tela, čo je tiež nový prvok v mojom živote.

PhDr. František Mihály

Pripomíname si:

Gustav Kružič

V novembri 2012 uplynulo už 101 rokov od narodenia súdneho zapisovateľa, maliara, grafika a výtvarného pedagóga Gustava Kružiča. Narodil sa 18. 11. 1911 na Látkach, okres Detva. Základné vzdelanie získal na školách v Točnici, Lovinobani, Kotmanovej a v Lučenci. V r. 1931-33 a r. 1936-37 absolvoval rezortné školenia na Vrchnom súde v Bratislave. V r. 1948 vykonal aktuársku skúšku na Rezortnej škole Povereníctva spravodlivosti v Bratislave a Trenčianskych Tepliciach. V r. 1955-59 súkromne študoval kresbu, maľbu a grafiku u Ľudovíta Ilečku a Jaromíra Laudu v Prahe.

V r. 1929-49 bol súdnym zapisovateľom na Okresných súdoch v Lučenci a Nitre, v r. 1949-56 aktuárskym tajomníkom na Ľudových súdoch v Lučenci, Filákovce, Veľkom

Krtíši a Kremnici a v r. 1956-69 súdnym tajomníkom na Okresnom súde v Lučenci. Súbežne sa venoval aj osvetovej a pedagogickej činnosti. V r. 1950 - 62 založil a viedol amatérsky výtvarný krúžok pri Dome osvetu v Lučenci. V r. 1963-68 založil a pedagogicky pôsobil vo výtvarnom odbore LŠU v Lučenci. V r. 1969-89 bol podnikovým právnikom v Kovoprojekte Bratislava. Od r. 1989 žil na dôchodku v Bratislave.

V jeho výtvarnom prejave dominuje maľba, kresba a grafika, popri ktorých sa sporadicky venuje i tapisérii a keramike. Námety pre svoju tvorbu nachádza vo vzťahu k rodnému Novohradu i ďalším obľúbeným miestam (Donovaly, Ždiar, Vysoké Tatry a i.) Je autorom grafického návrhu erbú mesta Lučenec (1962), ktorý sa používa dodnes. Jeho diela boli súčasťou výstav „Trienále akvarelu“ v Novohradskej galérii v Lučenci v r. 1986-98.

Gustav Kružič bol spolu so svojou manželkou Oľgou aktívnym účastníkom SNP. Od r. 1973 bol členom Zväzu slovenských výtvarných umelcov, neskôr Slovenskej výtvarnej únie. Zomrel 24. 5. 2004 v Bratislave, pochovaný je na cintoríne v Slávičom údolí. **PhDr. František Mihály**

Dve nové publikácie

PhDr. Mgr. Jozefa Drenka

Názov prvej je „**Prírodná topografia Lučenca**“ a vydal ju Obvodný úrad životného prostredia v Lučenci. Zaoberá sa prírodnými pomermi v celkom 4 kapitolách a v budúcnosti by mala nasledovať jej druhá časť tzv. Historická topografia. V tretej kapitole sa napr. dozvieme, že mesto Lučenec má 8 parkov a parčíkov...

Druhú publikáciu „**Historické a geografické názvy Lučenca**“ vydal MsÚ v Lučenci pri príležitosti 765. výročia prvej písomnej zmienky. Čitateľ sa môže dozvedieť mnohé zaujímavosti napr. aj to, v ktorej miestnej časti bola Jiskrovská pevnosť, či kde sa nachádza Kráľovský vrch alebo, že Lučenský park sa od r. 1898 volal park kráľovnej Alžbety Elisabeth (Sissi) – Erzsébet park, pomenovanie Mestský park má od r. 1993. Obidve zaujmú viacerých, nielen študentov, ale aj milovníkov prírody a nadšencov histórie.

Stalo sa v regióne:

Festival hudobného folklóru vo Vidinej

Regionálna súťažná prehliadka sólistov spevákov, inštrumentalistov, speváckych skupín a ľudových hudieb sa konala v sobotu, **13.10.2012** v kultúrnom dome vo Vidinej. Otvorila ju Mária Ambrušová, riaditeľka NOS. Všetkých prítomných privítala na domácej pôde zástupkyňa starostu obce, Ing. Martina Predajnianská. Vysoká účasť milo prekvapila aj samotných organizátorov. Celkom sa predstavilo viac ako sto súťažiacich v nasledovných kategóriách: sólisti speváci: Milan Gábor, Dana Sihelská, Jaroslav Spišiak, Angelika Kokyová, Ivetta Kýpeťová a dve duá – Danko a Lenka Sihelské a Porubiaková a Hanesová, sólisti inštrumentalisti: Martin Gábor, Ján Blahuta, speváckej skupiny: ženské - Úvrať z Poltára, Kokavan, Mezeicsokor Fiľakovské Kováče, Sobotienka z Mučína, Jánošík z Fiľakova, Vidovenky z Lieskovca z Vidinej, jedna mužská – Kokavan z Kokavy nad Rimavicou, ľudové hudby: FS Kokavan a LH Maroša Demeho.

Trojčlenná odborná porota mala čo robiť. Predsedom bol **Mgr. Attila Agócs** z Fiľakova, členovia **Mgr. Stanislava Zvarová** z Klenovca a **Juraj Matiaš** z Veľkého Krtíša. Kladne hodnotili najmä skutočnosť, že sa súťažilo vo všetkých kategóriách. A výsledky?

Mužská spevácka skupina z Kokavy nad Rimavicou

Zlaté pásmo s postupom na krajskú súťaž, ktorá sa uskutoční 11.11.2012 v Slovenskej Ľupči získali – ako spevák **Jaroslav Spišiak** z Kokavy, **Ján Blahuta** ako inštrumentalista, ženská spevácka skupina **VIDOVENKY** z Vidinej, mužská spev. skupina **FS KOKAVAN** a obidve ľudové hudby z Kokavy. Kokavčania si domov odniesli najviac cien. Podrobné výsledky sú uverejnené na našej web stránke – www.nosl.sk.

V závere prehliadky bolo udelené ešte jedno ocenenie - List GR Národného osvetového centra v Bratislave pre dedinskú folklórnu skupinu **ŠKOREC** z Vidinej, pri príležitosti 20. výročia založenia. Z rúk Márie Ambrušovej si ho prevzal Jozef Kucej, vedúci kolektívu.

Lučenec opäť zažíva divadelný sviatok. V stredu **17. októbra 2012** sa začal festival slovenských a maďarských, amatérskych a profesionálnych divadiel. Už 22. ročník Divadelnej jesene otváral tradičný happening v uliciach mesta. Scenár nebol presne určený, veď tak by to malo aj byť. Táto forma akčného umenia umožnila mladým divadelníkom reagovať na mnohé nečakané udalosti. Sprievod tvorili členovia detských divadelných súborov: **Eňoňuňo** z Kokavy nad Rimavicou, **Athéna** z Cinobane, **Rapkáčik** z Fiľakova a **Budíček** z Utekáča. Oblečení v typických jesenných kostýmoch, niektorí dokonca aj s rekvizitami, napravo či naľavo, všade ponúkali a rozdávali propagačné bulletiny Divadelnej jesene.

Na čele kráčal **Ján Havran**, člen DS Timrava a s megafónom v ruke pozýval okoloidúcich. Vedľa neho držala krok **Mgr. Milada Bolyošová** a nad všetkým starostlivo dozerala na konci sprievodu aj riaditeľka NOS, **Mária Ambrušová**. Sprievod vyštartoval o 15.30 hod. z dvora Novohradského osvetového strediska na Masarykovu ulicu, nevynechal ani Zlatú uličku, ďalej pokračoval Železničnou a nakoniec sa Novohradskou dostal až do cieľa. Ten bol pred Divadlom B.S. Timravy. Tam sa už slova ujal „teátro“ Jano Havran a súčasne s padajúcimi jesennými listami z balkóna divadla, festival slávnostne otvoril.

Pokr. zo str. 6... Poctivo nazbierané a suché listy zhadzovali dve dobre známe divadelné osobnosti – Lýdia Poláková a Arpád Szabó.

Divadelná jeseň potrvá až do konca novembra a predstavia sa amatérske divadelné súbory z Tisovca, Rimavskej Soboty, Fiľakova a Lučenca. Diváci sa môžu tešiť aj na vystúpenia profesionálnych divadiel z Košíc, Bratislavy a Martina. Určite nevynechajte inscenáciu „Sedem dní do pohrebu“, ktorá získala cenu DOSKY 2012 za Najlepšiu inscenáciu divadelnej sezóny 2011/2012. Podrobný program nájdete na plagátoch po celom meste, v MIC, ale aj na web stránkach organizátorov: BBSK – NOS Lučenec, Mesto Lučenec, OZ Caduceus, ZO Csemadok a OZ Timrava. Okrem samotných divadelných predstavení organizátori pripravili viacero sprievodných podujatí.

Nedívajte sa len do tej televíznej bedne, ale naučte sa „krajšie dívať“. A preto. Hurá do divadla!

Trojminútové scény divadelníkov

opäť priniesli smiech a zábavu do Lučenca...

Začiatok Divadelnej jesene patril aj v roku 2012 improvizácii. Prvým podujatím po happeningu divadelníkov v uliciach mesta Lučenec bola už po piatykrát **Novohradská improvizčná liga**. Improliga od roku 2008 rástla a tešila sa čoraz väčšiemu záujmu súťažiacich aj divákov. Rok 2012 bol akýmsi skúpejším oproti tým minulým. V tomto roku organizátori z OZ CADUCEUS nemohli kvôli nedostatku finančných prostriedkov privítať súťažiacich z Maďarska, ako tomu bolo v minulých rokoch. Viacero kolegov - dobrovoľníkov muselo kvôli zamestnaniu opustiť mesto Lučenec a nemohlo pomôcť pri príprave súťaže. Rok 2012 bol skúpejším na peniaze, nie však na ume- nie a nadšenie ľudí. Ako to býva, po daždi, keď vyjde slnko, vyšla aj v Divadle B. S. Timravy dúha - na modrej vlajke. V stre- du **17. 10. 2012** o 17.00 sa zase tvorilo, hralo, improvizovalo, ale hlavne smialo a zabávalo.

V kategórii od 16 do 116 rokov súťažili trojčlenné družstvá - „Sójové tyčinky“ a „Žlté tulipány“ zo Zvolena, „DS Timrava“ a „Študentky na úteku“ z Lučenca a „STRAŠIDLÁ“ z Lupoče. Divadelníci si opäť vyskúšali, že na javisku sa môžu ocitnúť v rôznych nečakaných situáciách a dôležité je zvládnuť ich profesionálne a pokiaľ je to možné s humorom. Toto sa darilo všetkým súťažiacim, o čom svedčil smiech divákov v sále. Témy, ktoré stvárnili, boli názvami kapitol z rozprávkových knížiek spisovateľa a hudobníka Branislava Jobusa. Braňo je, podobne ako skupina **Vrbovské Vríby**, ktorá bavila divákov počas celého večera, z Vrbového. Vrbovčania sú už späť s Novohradskou improvizáčnou ligou. Svojou recesiou a humorom už okorenili niekoľko ročníkov súťaže, či už ako účinkujúci alebo

alebo ako porotcovia. Porota v zložení **Bc. Jana Bizeová, Julia Miseng** a minerál **Andrej Budislav Jobus** sa zhodli s di- vákmi, a tak sa vítazmi piateho ročníka Novohradskej impro- vizačnej ligy v kategórii od 16 – 116 rokov stalo družstvo „Žlté tulipány“ zo Zvolena v zložení Ivan Priboj (Banská Bystrica), Lenka Bérešová (Kremnica) a Frederika Kašiarová (Dačov Lom). Družstvo, ktoré do súťaže prihlásila Pink Har- mony Academy zo Zvolena, získalo celkom zaslúžene cenu divákov aj cenu poroty. Organizátori im odovzdali ceny – tortu za sympatie divákov, sošku „NIL“, ktorú vyrobila kera- mička Danko Bakšová a ďalšie ceny.

Ceny do súťaže venoval organizátor a vyhlasovateľ súťaže OZ CADUCEUS. Organizátor zároveň ďakuje dobrovoľníkom: To- mášovi Lörinčíkovi, Stanovi Spišiakovi, Claudii Vráblovej, Jennifer Drugdovej, Monike Sabóovej, Martine Libiakovej, Anne Vančovej, Júlii Miseng, Janke Bizeovej, Ivete Adamí- kovej, Katke Halušovej Dováľovej, Milanovi Haluškovi, Mila- de Bolyošovej, Veronike Hatvaniovej a ďalším, ktorí sa pos- tarali o príjemnú atmosféru.

Novohradská improvizáčná liga pokračuje 28. 11. 2012 4. ročníkom v kategórii 9 – 15 rokov.

Všetkých srdečne pozývame.

Podujatie bolo súčasťou projektu „Stretneme sa v divadle – 5. ročník“ - podpora divadelného žánru ako možnosti tráve- nia voľného času v okresoch Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš, ktorý bol podporený z rozpočtu BBSK a Mestom Lučenec.

Milan Haluška

Tuhárčania si uctili Hanu Koškovú

Rodáčka z Tuhára, spisovateľka **Hana Košková** navštevuje Tuhár viac krát do roka, no tentokrát to bolo na pozvanie samotného starostu obce, Petra Čemana. Obecný úrad si tra- dične v októbri, v rámci mesiaca úcty k starším, pozýva star- ších občanov - jubilantov. Tohto roku sa rozhodli oceniť dvoch významných rodákov na podujatí, ktoré sa konalo v nedeľu **21.10.2012** v sále KD. Starosta obce privítal všet- kých prítomných, osobitne pani Koškovú a prítomných hostí – Ing. Branislava Hámorníka, prednostu Obvodného v Lu- čenci a zároveň poslanca BBSK, Ing. Alenu Rezkovú, ria- diteľku Domu MS v Lučenci a M. Abelovského za Novohrad- ské osvetové stredisko. Prvou ocenenou bola práve Hana Košková, veď v tomto roku oslávila krásne životné jubileum. Prišla v doprovode dcéry a vnučky. Prekrásnu kyticu a krištáľovú vázu s vybrúseným obecným erbom jej odovzdal osobne starosta obce.

Pokr. str. 8

Druhým oceneným bol maliar Lukáš Čeman, ktorého obrazy boli vystavené v sále kultúrneho domu.

Tuhárčania, najmä tí skôr narodení, sa aj pousmiali, keď počuli z reproduktorov známe mená a prezývky v povesti **Ako sa na Tuhári rezance kefovali**, pochopiteľne autorkou je p. Košková.

Výzdoba sály vkusne ladila typickými jesennými farbami. A atmosféra, tá nebola vôbec jesenná. O dobrú náladu sa postaral folklórny súbor Haličan.

Prehliadka ochotníkov

Obec Tomášovce v piatok a sobotu **26. a 27. októbra 2012** privítala účastníkov prehliadky divadelných ochotníckych súborov.

Prvý deň sa predstavil domáci súbor „Havkáči“ s hrou **KUBO**.

V sobotu začali „Strašidlá“, to je názov súboru lupočskej divadelníckej mládeže. Odohrali predstavenie **VEREJNÉ TAJOMSTVO**, na motívy hry F. Urbánka: Pokuta za hriech. **KRÁSA KRÁS** bol názov predstavenia, ktorým zakončil prehliadku DS Timrava z Lučenca na motívy hry B.S. Timravy: Chudobná rodina. Prehliadku otvorila Mgr. Milada Bolyošová, odborná pracovníčka Novohrad-

Krása krás

ského osvetového strediska. Súčasťou prehliadky bol aj seminár, rozbor a práca s hercom, ktoré viedol Mgr. art Peter Dobiáš.

Organizátormi prehliadky boli NOS v Lučenci a obec Tomášovce, ktorej ďakujeme za milé prijatie.

Celoslovenský festival
zhudobnených veršov

26.-27.10.2012

Viac info v nasl. čísle.

Hornohradská klobása

v Zlatne - 6.10.

Deväť obcí mikroregiónu Hornohrad si zmeralo sily vo výrobe klobás. Súťažilo desať družstiev, ale svoj recept si každý chráni, nikto vám ho presný neprezradí. Päťčlennú porotu tvorili – 3 ženy (starostka susednej obce České Brezovo – **Viera Stanová**, **Jana Cabanová**, starostka Rovnian a **Drahomíra Hricová**, starostka Krnej) a dvaja muži (poslanec BBSK a prednosta Poltára **Ing. Pavel Olšiak** a bývalý starosta Zlatna a Č. Brezova **Vojtech Košťál**). A výsledky? Na prvom mieste sa umiestnili súťažiaci z Cinobane v zostave: **Karol Albert**, **Peter Ozgyin**, **Karol Bittner**.

Za nimi družstvo z Českého Brezova a tretie skončili Rovňany. Starostka obce Zlatno, **Margareta Murínová**, zhodnotila podujatie jedným slovom – super. To hovorí za všetko. Akcia sa vydarila a spokojný mohol byť aj **Ing. Igor Čepko**, predseda MH.

Súťaž sa koná každoročne v rámci tzv. Prezentačného dňa mikroregiónu Hornohrad a z roka na rok sa teší väčšej obľube. Začala ešte v roku 2007 a dnes to bol 6. ročník. Budúcoročná klobása by sa mala konať v obci Ozdín.

Okrem zapojenia obcí do samotnej súťaže vo výrobe klobás, každá obec má svoj stánok a snaží sa ukázať to najlepšie čo má, čo ju najviac vystihuje. Pochopiteľne najväčší priestor mala domáca, hosťujúca obec Zlatno a zaujala výstavou pod názvom „Výrobky našich otcov – súčasnosť a minulosť“. Z tých súčasných to boli výrobky Ondreja Trčana a zo slávnej sklárskej minulosti nesmela chýbať súprava „Zlatá Zuzana“. Nebola to len chuť klobásy, či bohatý kultúrny program, čo lákalo návštevníkov, išlo predovšetkým o stretnutie ľudí, rozhovory.... Hornohrad či sever Novohradu sa tak čoraz viac snaží o oživovanie tradícií. Okrem klobás robia aj cyklomaratón a výstup na vrch Jasenina.

Škoda, že chýba napr. taká webstránka MH, veď tých materiálov je naozaj veľa a bežný návštevník tohto regiónu by tak našiel na jednom mieste všetko a nemusel by klikať po stránkach jednotlivých obcí.

Foto: www.cinobana.sk

CAMPANA Breznička

Chránový zbor CAMPANA z Brezničky ako víťaz krajskej súťaže postúpil na **Celoštátnu súťaž a prehliadku zborového spevu dospelých**. Konala sa **20.10.2012** v Aule Rotunda na Ekonomickej fakulte UMB v Banskej Bystrici a zúčastnilo sa jej celkom 9 speváckych zborov. Podujatie bolo obnovené po 13 rokoch a organizátormi súťaže bolo Národné osvetové centrum a Stredoslovenské osvetové stredisko v Banskej Bystrici. Odborná porota pracovala v zložení: Dr. Alfonz Poliak, ArtD., Mgr. Eva Zacharová a doc. Mgr. art. Štefan Sedlický.

Udelenie ocenení NOC:

MEDAILU Daniela Gabriela Licharda si dňa 4.10.2012 prevzala **Mária Ambrušová**, riaditeľka Novohradského osvetového strediska v Lučenci. Ocenenie udeľuje generálna riaditeľka Národného osvetového centra v Bratislave, PhDr. Jana Kresáková a odovzdal ho Mgr. Jozef Burič, riaditeľ osvetovej činnosti NOC.

LISTOM Národného osvetového centra bola ocenená dedinská folklórna skupina **ŠKOREC z Vidinej** pri príležitosti 20. Výročia založenia. Cena bola odovzdaná v rámci regionálnej prehliadky „Festival hudobného folklóru“ dňa 13. októbra 2012 vo Vidinej a prevzal ju Jozef Kucej.

V sobotu 20.10.2012 boli v Kokave až dvaja ocenení. Ako kolektív to bola dychová hudba **KOKAVČANKA** pri príležitosti 65. výročia založenia. Ako jednotlivec pri príležitosti významného životného jubilea si ocenenie – POCTU generálnej riaditeľky Národného osvetového centra prevzal **Ján Kroták**. Ceny odovzdal Mgr. art. Pavel Bútor z NOC.

Kokavský kroj

z regiónu Malohont bol súčasťou ukážkovej výstavy „**Kroje našich krajov**“, ktorej vernisáž sa uskutočnila 26.10.2012 o 17.00 hod. vo Veľkých Teriakovciach. Výstava sa konala v rámci projektu nadnárodnej spolupráce, kde okrem ľudových odevov regiónu Gemer-Malohont, boli prezentované oblasti v Českej republike – Haná, Záhoří a Valašsko.

Výstava bola sprístupnená v priestoroch Mlyna. Okrem vybraných krojov v životnej veľkosti, bol ľudový odev predstavený aj na bábikách a veľkoplošných paneloch.

Mitrovanie

Podujatie, ktoré nemalo chybu. Len dážď sa ho snažil prekaziť. Ale? Nemal šancu. Nadšenie organizátorov bolo silnejšie. Mitrovanie, to je naše, to pravé a tradičné.

Pokr. zo str. 9

Ovčiarstvo bolo v našich podmienkach typické nielen pre oblasť Gemera či Malohontu, ale aj pre sever Novohradu.

Zháňaním oviec na Mitra - Demetera (26. októbra) sa končila pastierska sezóna. Na toto by sme mali byť pyšní. To je to, čo robí národ, národom hrdým na svoje tradície. Oživenie zabudnutého zvyku so všetkým čo k nemu patrí, si rozhodne zaslúži obdiv a poďakovanie. **Slovenské Mitrovanie** sa konalo v piatok a sobotu 26.-27. októbra 2012 v novovybudovanej kolibe – **Salaš pod Maginhradom** vo Veľkých Teriakovciach.

Napísali nám!

Intarzie a dravce vo filakovskom Mestskom múzeu

Hradné múzeum vo Filakove otvorilo dňa **3. októbra 2012** o 16,00 v priestoroch Mestského vlastivedného múzea dve výstavy. Výstava **intarzií Júliusa Andera** prezentuje kompozície filakovského stolárskeho majstra, vytvorené od roku 1968. Popri výjavoch z prírody a vedutách miest a obcí sa na jeho vykladaných obrazoch objavujú aj abstraktné témy. Výstava **Dravce a sovy Slovenska** vznikla v spolupráci Stredoslovenského múzea v Banskej Bystrici, CHKO Ponitrie a OZ Ochrana dravcov na Slovensku. Fotografie známeho ornitológa a fotografa prírody, **Stanislava Harvančíka**, odrážajúce druhovú bohatosť a pestrosť tejto skupiny krásnych a ohrozených živočíchov Slovenska, dopĺňa sedemnást preparátov dravcov a sov zo zbierok Stredoslovenského múzea. Výstavy budú sprístupnené do 14. novembra 2012.

Mgr. Attila Agócs

TIMRAVINÝM CHODNÍČKOM 2012:

Lučenec-Políchno-Ábelová- 6.10. 2012

Slnkom zaliate ráno sľubovalo nádherný jesenný deň. A pred Gymnázium BST v Lučenci postávajú hlúčky ľudí. Dospelí aj deti, študenti i skôr narodení. Turisti, či menej turisti, domáci, či cezpoľní. Veru takto sa prvú októbrovú sobotu stretávajú, aby si takto pripomenuli významnú osobnosť slovenskej literatúry, prozaičku, rodáčku Boženu Slančíkovú Timravu. Podujatie, ktorého 21 ročnú históriu začal písať spolu s tunajšími turistami vtedajší riaditeľ gymnázia, pán Ján Šufliarsky, prerástlo už do tradičného a 15 krát je jeho hlavným organizátorom Dom Matice slovenskej v Lučenci.

A tak po literárnom pásme v podaní gymnazistov, prihovorela sa prítomným pani Mgr. Elena Melicherová, riaditeľka gymnázia, ktorá priblížila život a dielo spisovateľky a pripomenula 145. výročie jej narodenia. Potom už rýchly nástup do troch autobusov a poďme spolu za zážitkom. Začali sme na Políchni. Tu si účastníci pochodu mohli pozrieť rodný dom, evanjelickú faru a v priestoroch dvora zas práce žiakov ZŠ okresov Lučenec a Poltár, ktoré sa zapojili do výtvarnej súťaže Maľujeme Timravu.

A aby toho nebolo málo, organizátori pripravili aj súťaž. Každý mohol dať svoj hlas dielu, ktoré sa mu páči a zaradiť sa tak do losovania. Po prehliadke rodného domu i vystavených prác, po prihovore pána Pavla Kyseľa, starostu obce i prí-

tomného poslanca VUC, pána Ing. Branislava Hámorníka, nasledovala cesta do miestneho cintorína. Tu pri hrobe Pavla Slančíka, otca spisovateľky, evanjelického farára a jedného zo zakladateľov Matice slovenskej, bola zasadená Lipa reformácie. Po prihovore p. farára Juraja Holeka a Mgr. Ivana Muchu, seniora Novohradského seniorátu, zaspievali sme si matičnú hymnu Kto za pravdu horí. Ďalším zastavením bol Pamätný dom BST na Ábelovej. Tu sa prítomným prihovorel pán Miroslav Bielik, člen Výboru Matice slovenskej a pán Viliam Kőrösi, starosta obce.

Vzduch voňal babím letom a hubami, čo po daždi vykukli. A tak si mnohí okrem slnečných lúčov, niesli domov aj za náruč bedlí, či masliakov. Len krátke zastavenie na vrchu Bralce, 817 m n.m. a poďme skalnatou cestičkou k Timravinej studničke. Ešte chvíľu po hradskej a už sme na Políchni. A veru cesta k chutnému gulášu nepotrebovala turistické značky. A kým si na ňom účastníci pochodu pochutnávali, organizátori vyhlásili výsledky a ocenili víťazov výtvarnej súťaže a vylosovali víťaza diváckej súťaže. Nasledovalo krásne vystúpenie FS Ipeľ z Lučenca, ktorý sa nám predstavil spevom i tancom z Novohradu i Podpoľania. A čo povedať na záver? Cestou k autobusu začula som takúto vetu: „Prenádherná sobota to bola!“ A to veru nepotrebuje komentár. Tak dovidenia o rok, priatelia!

Ing. Alena Rezková,
riaditeľka Domu Matice slovenskej

PRETVORILI DOLNOZEMSKÚ ROVINU

Vďaka rozsiahlej publikačnej činnosti o zahraničných Slovákoch je meno spisovateľa literatúry faktu **Jána Jančovica** medzi čitateľmi dobre známe nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Aj v najnovšom diele, ktoré vyšlo uprostred leta a má názov Pretvorili dolnozemsú rovinu autor publikuje mnohokrát objavné údaje. Bádáním v miestach pôsobenia osobností obohatil a rozšíril ich profil spresnenými údajmi o ich bibliografii. Ján Jančovic svojimi osobnými návštevami v prostredí, o ktorom píše, dáva dielu výnimočný charakter. Podobne je to aj v knižke, ktorú sme **17. októbra 2012** v Dome Matice slovenskej v Lučenci uvítali do života. Vyšla vo Vydavateľstve Matice slovenskej a hoci je určená pre širokú verejnosť, môže byť aj vhodnou učebnicou pre rôzne stupne škôl.

Ing. Alena Rezková, riaditeľka Domu Matice slovenskej

KRÁSNE JE ŽIŤ

Krásne je žiť, týmito slovami hneď v úvode privítala všetkých prítomných **Alena Rezková**, riaditeľka Domu MS. V takomto duchu sa niesla atmosféra podujatia, kde hlavným aktérom bola autorka, poetka, maliarka **Elena Králiková – Bračoková**. Pani Elenka pochádza z Kalinova, žije v Banskej Bystrici. Otvorenie výstavy obrazov a zároveň aj krst knihy básní autorky s týmto názvom, dával tušiť príjemné popoludnie. Krstní rodičia knihy, pani **Iveta Kaczarová**, riaditeľka Novohradského múzea a galérie a pán **Milan Malček**, zakladateľ Detvianskej umeleckej kolónie, dostali do rúk štetce a farby a pokropili knihu s prianím úspešnej cesty k čitateľovi.

Ing. Alena Rezková, riaditeľka Domu Matice slovenskej
(výber z príspevku)

Dychová hudba KOKAVČANKA oslavovala

V sobotu **20.10.2012** sa uskutočnilo v Kokave n./R. podujatie venované 65. výročiu založenia DH KOKAVČANKA. Bol to pekne pripravený kultúrny program našej dychovej hudby a DH Borovieňka z Lančára, len mám smutný pocit z návštevnosti kokavských "náročných" občanov, ktorým neviem, čo ponúknuť, aby prišli do Kultúrneho domu. Pred týždňom to bolo divadlo Milky Zimkovej - 50 návštevníkov, ale tam bolo vstupné 4 €. Naivne som si myslela, že keď je ľubovoľné vstupné, na výborný koncert Kokavčanky a jej hostí až od Trnavy, že

aspoň polovica sály bude zaplnená. Ďakujem Kokavčanom za nesmierny záujem o dianie v obci. Môžu ľutovať, pretože program bol vynikajúci a profesionálna kapela z Lančára sa výborne s našou DH a s nami bavila aj po programe. Spievali a tancovali sme až do polnoci. Takú nízku návštevnosť si naša 65 ročná Kokavčanka od kokavčanov nezaslúžila. No, ale čo už. Ak budú chcieť nejaké programy, nech sa sťažujú na lampárni. S úctou. JK

Z histórie DH KOKAVČANKA

Tradícia kokavskej dychovej hudby siaha už do obdobia pred 1. svetovou vojnou, kedy okolo roku 1913 účinkovala v Kokave prvá „hutnícka“ (sklárska) dychová hudba. Korene tejto hudby sa preniesli aj do druhej cirkevnej (katolíckej) hudby, ktorá existovala 2 alebo 3 roky za Slovenského štátu počas 2. svetovej vojny. Terajšia dychová hudba bola založená v roku 1947 katolíckou cirkvou, učiteľom a kantorom Jánom Gallom a farárom Ľudovítom Bialom, ktorá mala účinkovať pri rôznych cirkevných slávnostiach. Časť nástrojov zostala z predchádzajúcej DH, ďalšie boli dokúpené.

Zakladajúcimi členmi boli: **Ján Gallo** – dirigent, Jozef Perner, Štefan Hronec, Ladislav Cagan, Gejza Nosál, Štefan Struhárik, Ján Bavala, Eduard Perner, Pavel Zuber, Ján Hofman, Štefan Šimegh, Štefan Ľalik, Pavel Bubelíny, Jan Turňa, Ján Perenčay. Z týchto zakladajúcich členov najdlhšie hrával Pavel Bubelíny, až do roku 2000, kedy zomrel.

Neskôr sa DH rozšírila aj o evanjelickú mládež a žiakov z Meštianskej školy. Celkom sa postupne vystriedalo vyše 70 muzikantov. Medzi nimi boli: Július Hronec, Václav Kreutz, Ondrej Gergely, Fero Jirsa, Ondrej Pivka, Milan Jurica, Štefan Bienik, Alexander a Vladimír Skalošovci, Štefan Skaloš, Štefan Roman, Štefan Vician, Ladislav Zdút, Július Gašperík, Ján Stuchlík, Július Kuvik, Gustáv Štuller, Pavel Bobro, Daniel Roman, Július Albert, Ondrej Bienik, Ján Farkaš, Pavel Bienik, Ladislav Pál, Ondrej Mihál, Ján Blaško, Ondrej Pažitka, Ján Severíni, Miroslav Palenčiar, Ivan Greksák, Milan Barutiak, Štefan Šulek, Daniel Beracko, Pavel Piliarik, Pavel Štefánik, Jozef Šimegh ml., Jaroslav Spišiak, Gustáv Hromada, Ján Butáš, Ján Grekčo, Ján Grekčo ml., Miroslav Grekčo, Jaroslav Grekčo, Ľudovít Grekčo, Vladimír Hronček, Vladimír Hronček ml., Karol Hronček, Štefan Lažšák, Oto Pacocha, Oto Pacocha ml., Daniel Beracko ml., Pavel Trhan, Jaroslav Jánošík, Ján Blahuta, Milan Kubinec, Ján Vojenčiak, Štefan Doricko a ďalší, ktorých mená neboli v kronike spomenuté.

V súčasnosti tvoria Dychovú hudbu KOKAVČANKA títo členovia: **JUDr. Pavel Piliarik** – šéfdirigent, **Ján Grekčo**, **Štefan Bienik**, **Jaroslav Grekčo**, **Milan Kubinec**, **MUDr. Daniel Beracko**, **Ladislav Banga**, **Marcel Lipták**, **Matej Lipták** a **Ondrej Gergely**. Väčšina zakladajúcich členov našej DH už nežije.

Za posledných 5 rokov nás dosť nečakane opustili ďalší členovia DH - pán Milan Barutiak, a pán Jozef Husár a pán Daniel Beracko.

Pokr. na str. 12

Pokr. zo str. 11 ... Dychové hudby, ktoré existujú v okolitých mestách – v Hnúšti, v Tisovci, v Rimavskej Sobote, majú ten istý problém ako aj naša DH a to je nedostatok mladých hráčov. Je pekné, že tieto Dychové hudby si medzi sebou vy-pomáhajú a tak riešia situáciu, ktorá je všade rovnaká. Sme radi, že sa Dychová hudba KOKAVČANKA pravidelne stretáva na skúškach, každú nedeľu vo svojej klubovni v Dome kultúry, len keby sme vedeli pritiahnuť k tejto záujmovej činnosti aj mladých ľudí, pretože hudobné nástroje máme, ale mladí dnes majú iné záujmy.

Vráťme sa ešte k histórii Dychovej hudby KOKAVČANKA.

V 50 – tých rokoch, potom ako sa dirigentstva a kantorstva vzdal Ján Gallo, bola hudba pričlenená k miestnej organizácii ČSM a na činnosť prispieval MNV. Vtedy sa dohodlo, že hudba bude účinkovať pod názvom KOKAVČANKA. Svojpomocne sa v budove bývalého Potravínového družstva, na poschodí nad predajňou potravín, upravila menšia sála s javiskom, kde sa nacvičovalo, koncertovalo a robili sa tam aj estrády. MNV zakúpil uniformy. V parku pri kaštieli sa vybudovala plocha na tančovanie (koliesko), kde sa konali ľudové veselice a koncerty s dychovou hudbou. Dokonca chodievali na nácviky pochodov s dychovou hudbou na novú cestu smerom na Kriváň. Hudba mala v tom čase okolo 30 členov, neskôr menej, pretože mnohí odišli do škôl a na vojenu.

S aktívnou činnosťou začala DH až v 60-tých rokoch minulého storočia. Najskôr bez dirigenta, neskôr sa dirigo-vania ujal miestny učiteľ hudby Pavol Javor. Po ňom prevzal taktovku Jozef Benko z Hnúšte, kedy sa začali robiť úspešné estrády s dramatickými scénkami. Po odchode Jozefa Benku niekoľko mesiacov dirigoval Daniel Roman, po ktorom sa na dlhý čas stal dirigentom Milan Jurica. V tom čase dochádzal z Lučenca ako inštruktor Jozef Čipčala, ktorého zásluhou mala dychová hudba dobrú úroveň, čo sa odzrkadlilo na okresných aj krajských prehliadkach dychových hudieb. Umeleckú úroveň pomáhali zvyšovať dirigenti z Nitry – Kozák a Šárik a už spomínaný bývalý člen DH Kokavčanka, profesor žilinského konzervatória, člen žilinského komorného orchestra, Mgr. Pavel Bienik.

Na plesoch, večierkoch a tanečných zábavách účinkovala DH v užšom obsadení pod vedením kapelníka Pavla Piliarika, ktorý sa po onemocnení Milana Juricu stal dirigentom a je ním dodnes.

Účinkovanie Dychovej hudby KOKAVČANKA bolo rozmanité a bohaté. Zábavy, plesy, veselice, estrády, koncerty, prvomájové oslavy v obci a Zlatne, kde hrávajú dodnes, v Poltári, v Hnúšti, rôzne cirkevné a sviatočné podujatia v obci a širokom okolí, okresné a krajské prehliadky DH a veľmi záslužnú prácu odvádzajú dodnes pri posledných rozlúčkach s občanmi. Za tých 65 rokov to bolo nespočetné množstvo podujatí, na ktorých naša DH účinkovala. Tu treba spomenúť aj záslužnú prácu pani Hanky Šulekovej, ktorej hovorené slovo znelo na mnohých koncertoch a estrádach.

Uznanie patrí všetkým, ktorí sa pričínili o to, že Dychová hudba v Kokave nad Rimavicou stále žije, spríjemňuje život, rozdáva radosť, krásu hudby a zmierňuje žiaľ a bolesť pri smutných udalostiach.

Aj keď je DH už početne menšia a so staršími dlhoročnými členmi, hudobne nezaostáva, jej repertoár je pestrý a vie pekne podať piesne a melódie pre všetky vekové generácie.

Do ďalších rokov prajeme DH Kokavčanka z úprimného srdca pevné zdravie, duševnú sviežosť a veľa síl a nech medzi nich pribudne aspoň niekoľko nových členov z radov mladých nadšencov a obdivovateľov dychových hudobných nástrojov.

Jana Krotáková

Novohradská knižnica

v Lučenci pozýva

do galérie na oddelení náučnej literatúry:

- na výstavu fotografií Pavla „Hiraxa“ Baričáka s názvom „Potulky po Thajsku, Indii, Etiópii a Novom Zélande“ – potrvá ešte do 18.11. 2012
- „Amazing USA“ – fotografická výstava úžasných prírodných scenérií USA vyhotovených známym slovenským fotografom **Filipom Kulisevom** – až do 30.11. 2012. Výstavu tvoria fotografie, ktoré vznikli počas sedemnástich ciest, ktoré Filip Kulisev absolvoval po rôznych miestach Spojených štátov amerických. Je držiteľom certifikátu a najvyššieho titulu Master QEP (Qualified European Professional Photographer). V roku 2011 získal druhé miesto v súťaži o Európskeho profesionálneho fotografa roka v kategórii príroda. Je autorom viacerých kníh. Posledná z nich "Úžasná planéta" sa stala druhou najkrajšou fotografickou knihou Európy za rok 2010 v kategórii príroda.

udalostí:

- **390. výročie** (3.11.1622) – počas protihabsburského povstania G. Bethlena, Lučenec obsadili cisárske vojská pod velením M. A. Krasznohorszkého (za pomoci Széchyho z Fialakova a Forgácha z Haliče). Veľkú časť mesta vypálili, 130 obyvateľov popravili a mestu vyrúbili pokutu za pomoc povstalcom (údajne vtedy zhoreli aj výsadné mestské listiny).

udalosti:

- **90. výročie** (23.11.1922) – založenie MO Matice slovenskej v Koka-ve nad Rimavicou, pri zakladaní mala 27 členov a predsedom bol Ondrej Lipták.

osobnosti:

RAGAČOVÁ Lýdia – 65. výročie nar. (6.11.1947 Lučenec), spisovateľka, dramaturgička, scenáristka, redaktorka. Autorka viacerých publikácií, televíznych a filmových scénárov (Postav dom, zasaď strom), filmovej dramaturgie (Kosenie Jas-trabej lúky).

OKRUCKÁ Božena – 85. výročie úmrtia (9.11.1927 Zvolen), rod. Kompišová, prvá slovenská spisovateľka žijúca v Lučenci. Autorka: Slovenské rozprávky (1918), Obrázky z Lučenca (1921). Pseudonym Elena Petrovická

BENEDIKTI Ján Blahoslav – 165. výročie úmrtia (25.11.1847), slovenský národný buditeľ, spisovateľ, zberateľ ľudových piesní. Narodil sa v Ľuboreči, študoval na gymnáziu v Lučenci. Na kežmarskom lýceu založil prvý slovenský študentský spolok Slovenská spoločnosť

Výstavy Novohradského múzea a galérie v Lučenci

69 + 1 - 24. 10. - 16. 11. 2012

Novohradské múzeum a galéria v spolupráci so Základnou školou s MŠ s vyučovacím jazykom maďarským v Lučenci, pripravili pri príležitosti životného jubilea - k 70.- tým narodeninám – autorskú výstavu rodáka z nášho regiónu, fotografa **Ladislava M. Nagya** s názvom „69 + 1“. V období rokov 1974 - 1997 pôsobil ako fotoreportér v redakciách mnohých časopisov (NÓ, ŠTART, ŠPORT). Absolvoval množstvo samostatných i skupinových výstav doma i v zahraničí a získal významné ocenenia. Autor o svojej práci hovorí : „Ozajstné úprimné fotky sa nedajú nainštalovať, sú dielom fantázie, inštinktu a dochvilnosti.“ Ladislav M. Nagy najradšej fotografuje portréty. Na výstave v priestoroch ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským, Kármánovej 5 Lučenec sa prezentuje fotografiami, ktoré dokumentujú pracovné všedné dni, sviatky a premeny v ľudskom živote.

Cesta svetla - 9. 11. - 9. 12. 2012

Témou fotografickej výstavy „Cesta svetla“ je svet ľudí s postihnutím zraku. Bola zostavená z vybraných fotografií rovnomennej fotografickej súťaže, ktorú Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska v r. 2011 vyhlásila už po ôsmykrát. Do súťaže sa zapojili vidiaci aj zrakovo postihnutí autori, ktorí prijali výzvu nazrieť do sveta zrakovo postihnutých ľudí a otvoriť ho širokej verejnosti. Odbornú porotu pri hodnotení viac ako forma zaujal príbeh, ktorý fotografia tlmochí. Pretože cieľom výstavy je prostredníctvom umenia osloviť a podnietiť návštevníkov k pozastaveniu a zamysleniu sa nad rozmanitosťou života. V priestoroch Novohradského múzea a galérie v Lučenci bude prezentovaný výber z celoslovenskej putovnej výstavy a uskutoční sa v rámci Mesiaca fotografie.

AMFO 2012 – 14. 11. - 9. 12. 2012

Na výstave AMFO 2012 v priestoroch Novohradského múzea a galérie sa predstavia širokej verejnosti svojimi prácami neprofesionálni fotografi z okresov Lučenec a Poltár. Autori sa pravidelne stretávajú a vyvíjajú svoju činnosť v Okresnom štúdiu fotografie pri Novohradskom osvetovom stredisku v Lučenci a výstava bude reprezentatívnou prezentáciou ich tvorivého úsilia za posledný rok. Podujatie sa koná pri príležitosti Mesiaca fotografie a realizuje sa v spolupráci s NOS v Lučenci.

Poklady minulosti - stála expozícia z najcennejších zbierok Novohradského múzea a galérie z archeológie, histórie, etnológie a výtvarného umenia. Návštevníci môžu obdivovať poklady z doby bronzovej, strieborný poklad mincí zo Šuríc, kópie zlatého pokladu objaveného v krypte kalvínskeho kostola v Lučenci, nálezy z archeologických lokalít Radzovce a Fiľakovo, historické sklo a smalty z produkcie už zaniknutých sklární a smaltovní, ľudovú hrnčinu z Haliče a okolia, župné kreslá a nábytok z interiéru Haličského zámku, ukážky najstarších historických kníh a výber z tvorby významných výtvarných umelcov novohradského regiónu.

Katarína Kőböllová, kultúrno-výchovná pracovníčka,
Novohradské múzeum a galéria Lučenec

Kam za kultúrou

**BBSK – Novohradské osvetové
stredisko Lučenec**

Divadelná jeseň 2012

miesto: Divadlo B.S. Timravy
v Lučenci, organ. v spolupráci
s Mestom Lučenec a OZ Caduceus

9.11. B.S. Timrava: **Krása krás**
– Divadelný súbor Timrava Lučenec
o 18.00 hod., vstupné: 2,- €

12.11. **Nebo - peklo** – Divadlo
NHS (Nezávislý herecký súbor)
Bratislava
o 18.00 hod., vstupné: 4,- €

16.11. Vladimír Hurban Vladimirov:
Záveje

– Divadelný súbor Daxner Tisovec
o 18.00 hod., vstupné: 2,- €

19.11. Z. Ferenczová a kol.:

Tím Biľding

– Divadlo Pictus
Rimavská Sobota
o 18.00 hod., vstupné: 3,- €

23.11. Jan Rozner/Peter Pavlac:

Sedem dní do pohrebu

– Slovenské komorné divadlo Martin
o 18.00 hod., vstupné: 10,- €

27.11. **Sedliacky dekameron**

– Divadlo J. Kármána Lučenec
o 18.00 hod., vstupné: 2,- €

Kam za kultúrou

**BBSK – Novohradské osvetové
stredisko Lučenec**

Divadelná jeseň 2012

Študentské predstavenia:

13.11. **Nebo - peklo** – Divadlo NHS
(Nezávislý herecký súbor) Bratislava
miesto: Divadlo B.S. Timravy
v Lučenci o 9.00 a 10.30 hod.

19.11. Z. Ferenczová a kol.:
Tím Bifding – Divadlo Pictus
Rimavská Sobota
miesto: Divadlo B.S. Timravy
v Lučenci o 10.30 hod.

Sprievodné podujatia:

23.11. **Timravina studnička**
– celoslovenské kolo súťaže v
prednese pôvodnej slovenskej prózy
miesto: Divadlo B.S. Timravy
v Lučenci o 9.00 hod.

28.11. **Novohradská improvizčná
liga detských súborov**
miesto: Divadlo B.S. Timravy
v Lučenci

14.11. Vernisáž regionálnej výstavy
AMFO 2012
miesto: Novohradské múzeum
a galéria v Lučenci

Kultúrno-spoločenské podujatia:

23.11. **Celovečerný program
mládežníckeho FS Rakonca,**
odovzdávanie cien z
a rozvoj menšinovej kultúry
za rok 2012
miesto: DK Fiľakovo

28.11. Výstavy k 1150. výročiu
príchodu sv. Cyrila a Metoda
„Svätý Cyril a Metod očami detí“
– vernisáž o 11.00 hod
**„Svätý Cyril a Metod
v neprofesionálnom umení
Novohradu a Malohontu!“**
– vernisáž o 15.30 hod.
miesto: Dom Matice slovenskej
v Lučenci

BBSK – Novohradské múzeum a galéria Lučenec

Do 16.11 „69 + 1“
9.11. – 9.12. **Cesta svetla**
14.11. – 9.12. **AMFO 2012**
Poklady minulosti – stála expozícia
z najcennejších zbierok NMG
miesto: NMG, Kubíniho nám. 3,
otvor.: ut.-pi.: 9.00-17.00,
ne: 14.00-17.00

BBSK – Novohradská knižnica Lučenec

14.11. **Literárny Lučenec** – VI. ročník
celoslovenskej literárnej súťaže vo
vlastnej tvorbe - vyhodnotenie
miesto: Obradná sála MSÚ Lučenec

do 18.11 **Amazing USA**
do 30.11. „Potulky po Thajsku, Indii,
Etiópii a Novom Zélande“
miesto: galéria na oddelení
náučnej literatúry

Mesto Lučenec – mestský úrad, oddelenie školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu

1.- 2.11. **ZLOMENÉ KRÍDLA**
– spomienka na zosnulých
miesto konania: pri veľkom kríži
na lučenskom cintoríne

8.11. **TIMRAVINA STUDNIČKA**
– okresné kolo súťaže v prednese
pôvodnej slovenskej prózy,
miesto konania: CVČ Magnet
o 9.00 hod.

11.11. **NEDEĽA MÓDY,**
miesto konania: Dvorana Reduty
o 17.00 hod.

13.11. – 13.12. **OSMIJANKO**
– interaktívna výstava kníh najmä
pre deti do 12 rokov,
spojená s čítaním,
miesto konania: foajé pred
Obradnou sieňou MsÚ

17.11. **NOVEMBROVÉ ŠTRNGANIE**
– spomienka na november 89
miesto konania: Námestie republiky

Fiľakovo

Výstavy Hradného múzea Fiľakovo:

Výstava Enikő Tóth:
Digital & Traditional Art
– výstava bude sprístupnená
do 18.11.2012
miesto: Mestské vlastivedné múzeum

Výstava Dravce Slovenska
– výstava bude sprístupnená
do 18.11.2012
miesto: Mestské vlastivedné múzeum

Výstava Intarzie Júliusa Andera
– výstava bude sprístupnená
do 9.11.2012
miesto: Mestské vlastivedné múzeum

Výstava - Hrad svetov 6
výstava bude sprístupnená
do 15.11.2012
miesto: Bebeková veža

7., 14. a 21. 11. **Séria prednášok
o rodinách Koháry a Coburg**
miesto: Vlastivedné múzeum
o 16.30 hod.,
organizátor: Hradné múzeum,
OZ KOHÁRY

Prša
10. 11. – Pamätný deň
akad. mal. Bélu Bacsakaiho
od 15. 00 hod.